

SEÐLABANKI ÍSLANDS

Viðspyrna ferðapjónustunnar

Hvað tekur við eftir COVID-kreppuna?

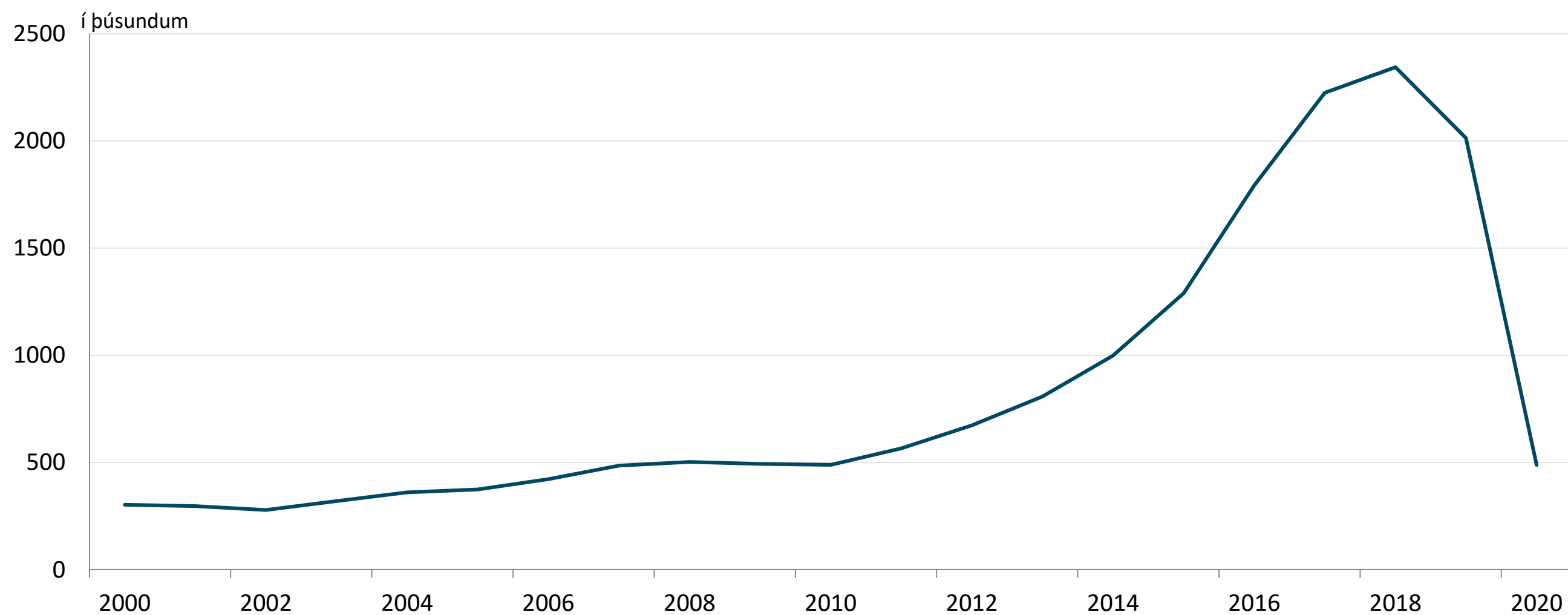

Ásgeir Jónsson
Seðlabankastjóri

Málfundur Ferðaklasans, KPMG og SAF
26.1.2021

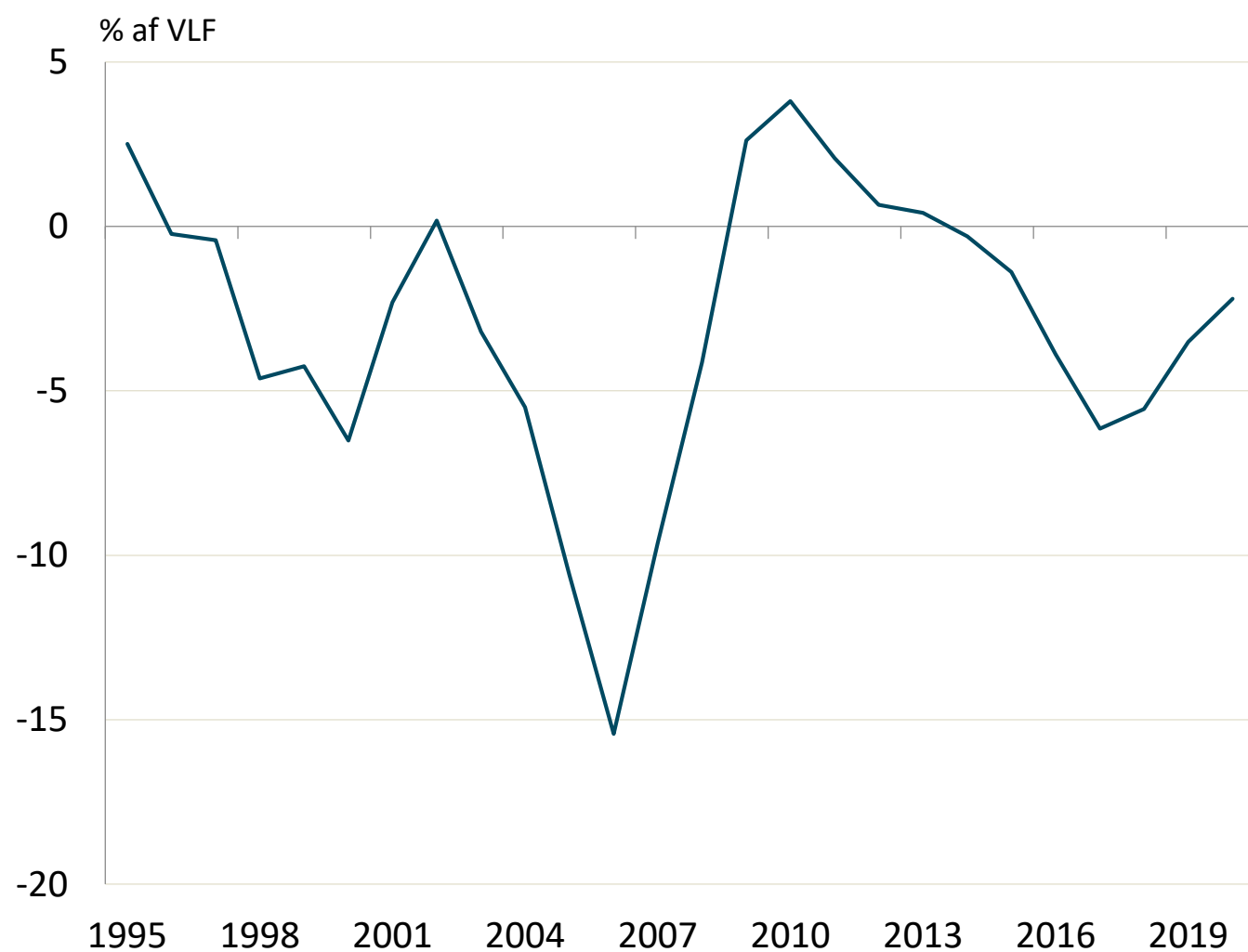
Hvað tekur langan tíma að ná aftur 2 milljóna markinu?

Fjöldi ferðamanna 2000-2020

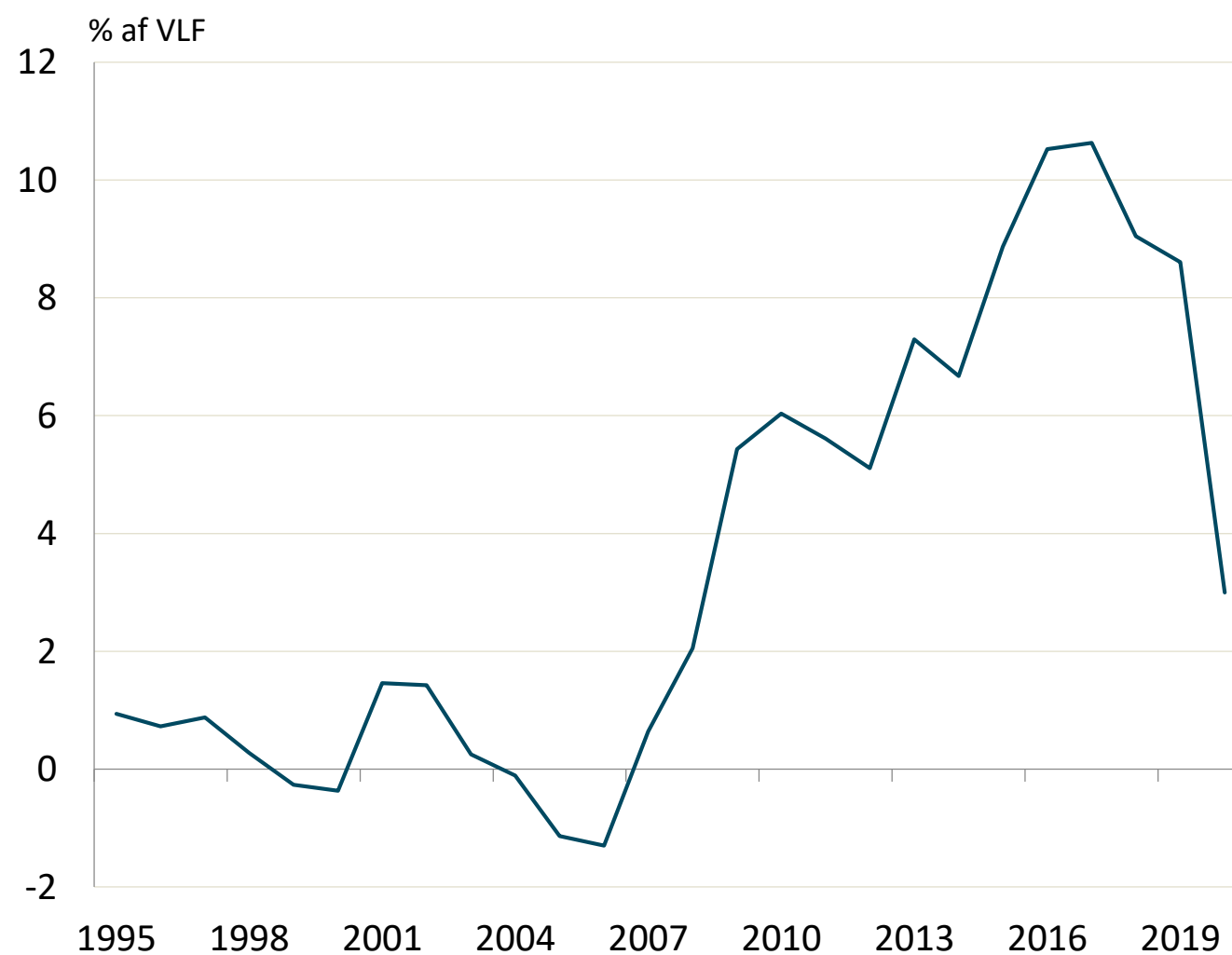

Utanríkisviðskiptin í jafnvægi þrátt fyrir útflutningsáfallið

Vöruskiptajöfnuður 1995-2020

Þjónustujöfnuður 1995-2020

Krónan er nú verðlögð líkt og ferðapjónustan sé í varanlegri lægð – lágt gengi bætir samkeppnishæfni

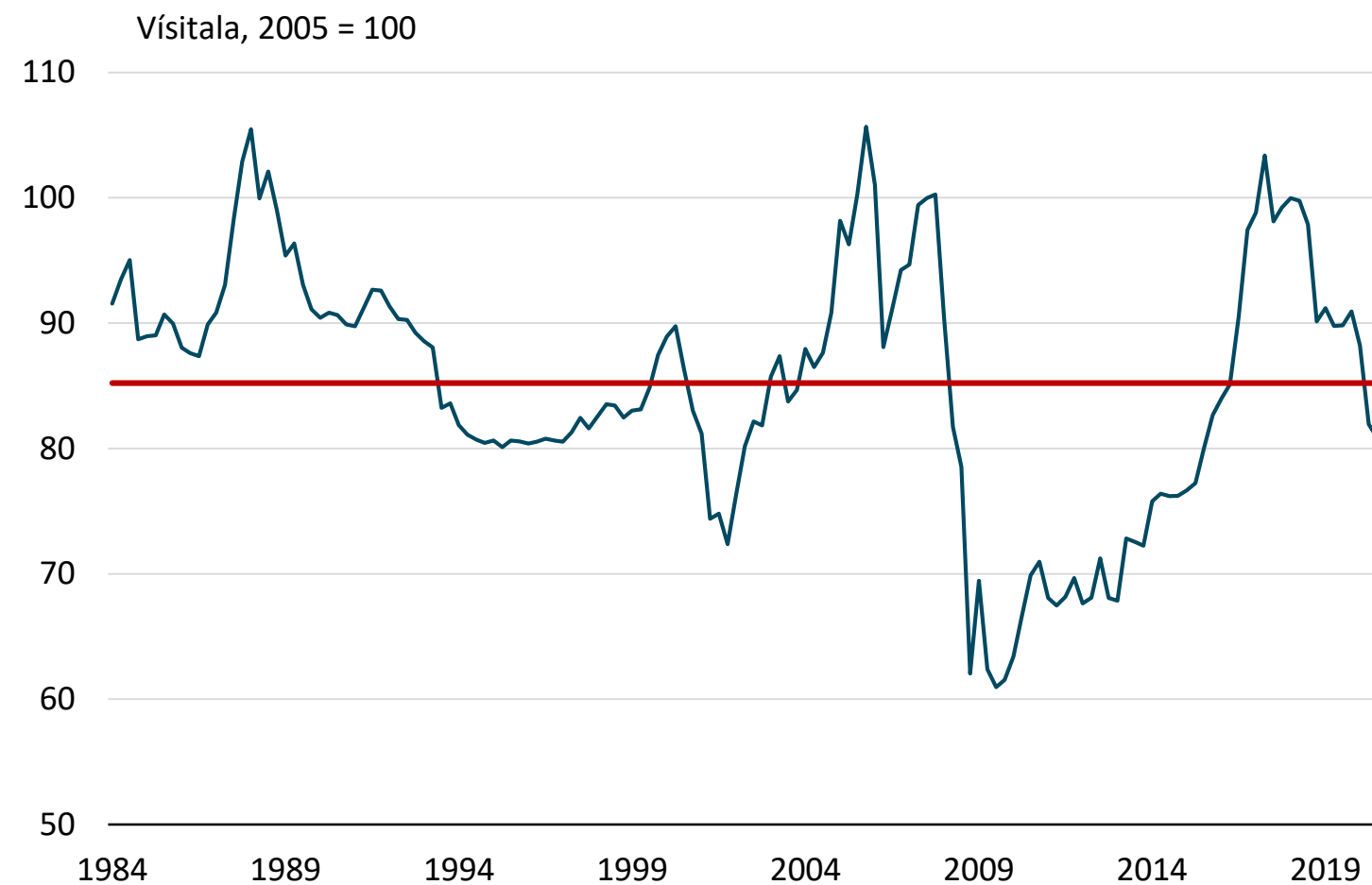
Gengi krónu gagnvart evru

1. jan. 2010 - 22. jan. 2021

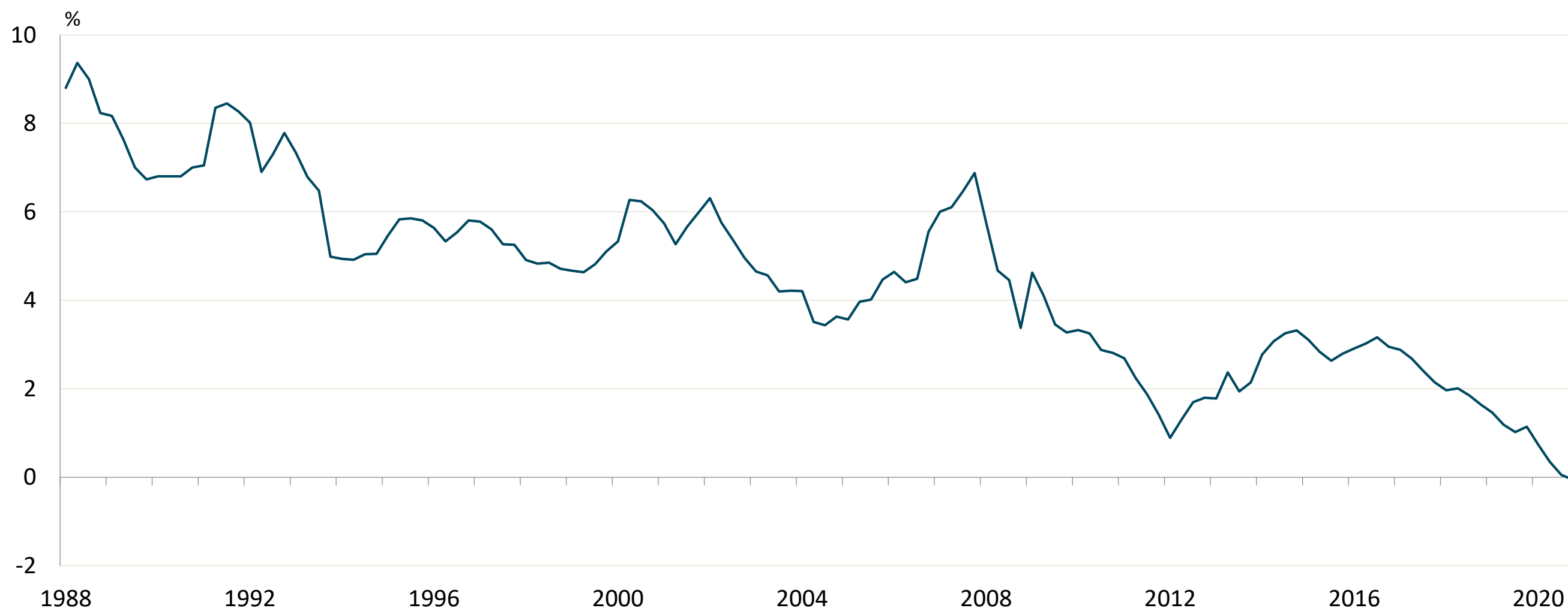
Raungengi

1. ársfj. 1984 - 4. ársfj. 2020

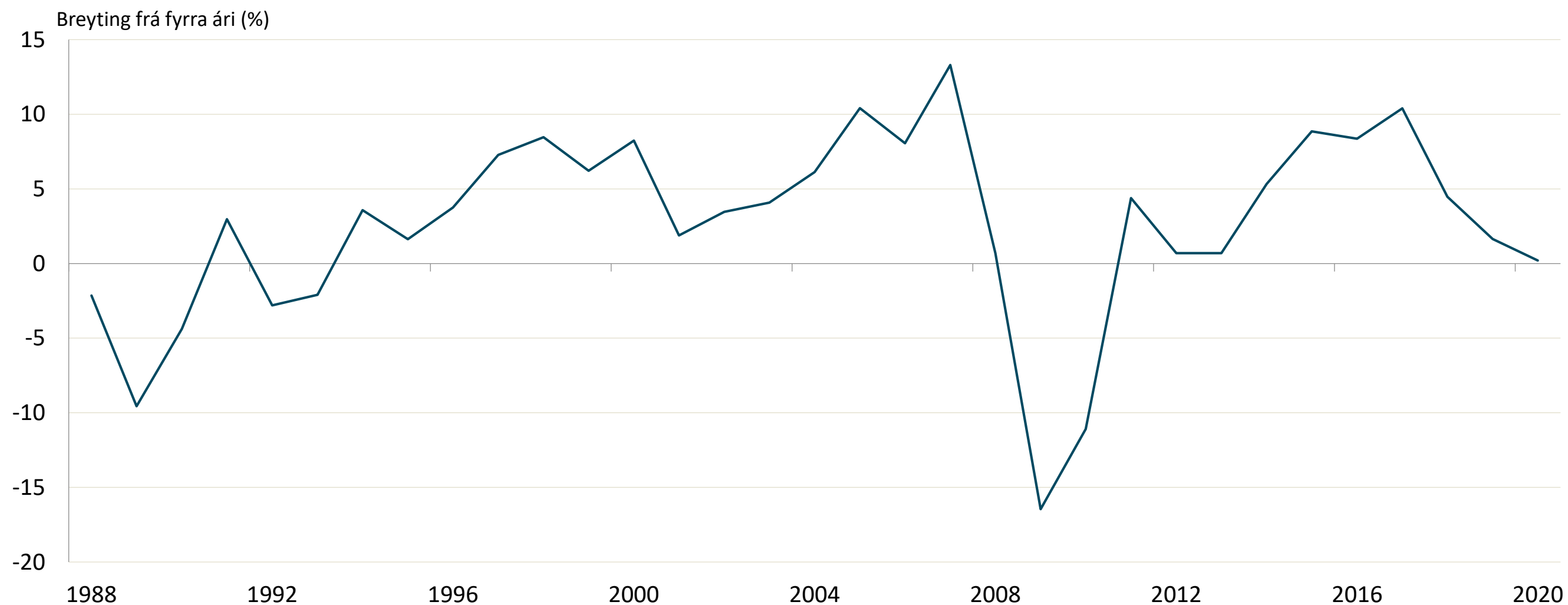
Seðlabankinn hefur brugðist við með lækkun vaxta – sem ætti einnig að gefa nýja viðspyrnu

Langtímaráunvextir 1988-2020

Tekist hefur að halda verðlagi stöðugu og kaupmáttur launa varðveist – þrátt fyrir mikið áfall

Kaupmáttur ráðstöfunartekna 1988-2020

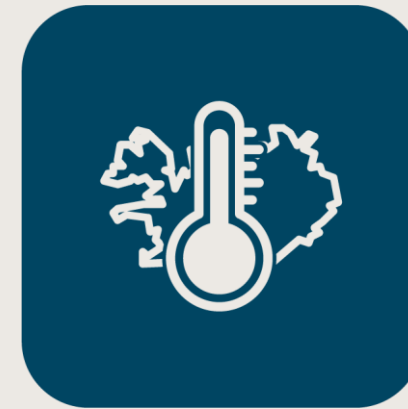
Viðspyrna ferðapjónustunnar

Lágir vextir og
lágt gengi skapa
samkeppnishæfni

Fjárfesting í
innviðum skapar
vaxtartækifæri

Lítill verðbólga
skapar
þjóðhagslegan
stöðugleika

Hagræðing innan
greinarinnar
skapar
hagkvæmni

Þjóðhagslegur ábati ferðamennsku

1. Bætt framleiðni vinnuafls:

- Sköpun nýrra starfa í ferðaþjónustu gefur fólki tækifæri á hærri tekjum en ella hefði orðið, að gefinni menntun, búsetu og starfsþjálfun. Getur dregið úr staðbundnu atvinnuleysi eða vannýtingu vinnuafls.

2. Bætt framleiðni einkafjármagns:

- Sérhæfing eða nýbreytni af einhverjum toga krefst einhvers lágmarksfjölda af viðskiptavinum til þess að fastur kostnaður dreifist á nægilega margar einingar. Heimsóknir ferðafólks auka eftirspurn eftir vöru og þjónustu á hinum smáa íslenska markaði – og lækka meðalkostnað í framleiðslu. Þá skapast aukið svigrúm fyrir ný verslunar- og þjónustufyrirtæki – sem jafnvel tengjast ekki ferðaþjónustu nema óbeint.

3. Bætt framleiðni opinbers fjármagns og innviða:

- Ferðamenn taka þátt í kostnaði vegna innviða og samgöngumannvirkja, með því að greiða bæði bein og óbein gjöld til íslenska ríkisins. Hagræðið kemur einkum fram ef notkun landsmanna sjálfra er fremur lítil og aukinn fjöldi notenda tekur ekki af öðrum. Bensíngjald, virðisaukaskattur, áfengisgjald fela í sér kostnaðarþáttöku ferðafólks.

4. Sterkari grundvöllur fyrir sérhæfingu og fjölbreytni

- Ferðaþjónustan skapar ekki aðeins aukna fjölbreytni í störfum, heldur fjölgar einnig þeim þjónustumöguleikum sem heimamenn hafa sjálfir úr að spila – svo sem hvað varðar framboð flugsæta frá landinu.

Ferðapjónustan er einn af vaxtarbroddum atvinnulífs á landsbyggðinni

- **Ferðapjónustan á landsbyggðinni byggir á notkun staðbundinna aðfanga sem ekki er hægt að flytja úr stað, s.s. náttúrufegurð.**
  - Búseta á landsbyggðinni var upphaflega grundvölluð á hagræði í nýtingu staðbundinna framleiðsluþátta, s.s. nálægð við fiskimið eða landbúnaðarhéruð.
  - Mikill samdráttur hefur átt sér stað í landbúnaði og vélvæðing, markaðsvæðing og kvótastjórnun hefur breytt nýtingu staðbundinna aðfanga í sjávarútvegi.
  - Fiskimið er hægt að sækja frá mörgum stöðum, lönduðum aflu er hægt að aka hvert á land sem er og nálægð við flugvelli og útflutningshafnir getur falið í sér meira hagræði en nálægð við miðin.
- **Ferðapjónustan er einn af vaxtarbroddunum á landsbyggðinni.**
  - Ferðapjónustan er ein af fáum greinum þar sem landsbyggðin hefur enn raunverulega hlutfallslega yfirburði vegna landfræðilegra aðstæðna og hlýtur þess vegna að tengjast byggðastefnu stjórnvalda með afgerandi hætti.
- **Ferðapjónusta styður við uppbyggingu á þjónustu úti á landi.**
  - Á síðustu árum hefur verslun og þjónusta víða á landsbyggðinni látið mikið á sjá, m.a. vegna bættra samgangna við Reykjavík – þörf á nýjum viðskiptavinum. Tækifæri til nýsköpunar, sérhæfingar og fjölbreytni.

Þjóðhagslegur ábati ferðamennsku

Bætt framleiðni
vinnuafis

Bætt framleiðni
einkafjármagns

Bætt framleiðni
opinbers
fjármagns og
innviða

Sterkari
grundvöllur fyrir
sérhæfingu og
fjölbreytni

- **Hinn mikli vöxtur í útflutningstekjum ferðapjónustunnar á árunum 2014-2018 var forsenda fyrir hinni miklu lífshjarasókn á þessum tíma – útgjöld ferðafólks hér gaf Íslendingum færi á því að kaupa erlendar vörur og þjónustu á hagstæðu verði.**
- **Veirufaraldurinn var því gríðarlegt áfall fyrir landið – en þrátt fyrir allt hefur heppnast að verja þessi lífshjör með vaxtalækkunum og gjaldeyrisinngripum – og lítilli verðbólgu.**
- **Lágir vextir og lágt gengi ættu að skapa forsendur fyrir hröðum bata ferðapjónustunnar – um leið og heimurinn hefur verið bólusettur.**
- **Bati er eitt – framtíðarvöxtur er annað.**
  - Þörf er á innviðafjárfestingu – m.a. í samgöngukerfinu.
  - Þörf er á markmiðum um sjálfbærni og hagkvæma nýtingu – íslensk náttúra er takmörkuð auðlind.
  - Þörf er á hagræðingu innan greinarinnar og áhersla á virði fremur en vöxt.
- **Mögulega er ferðapjónustan á svipuðum stað og sjávarútvegur við hrun þorsstofnsins 1988 – sem varð tilefni til hagræðingar og síðan gríðarlegrar sóknar í greininni í kjölfarið.**
- **Ferðapjónusta er án alls efa – framtíðaratvinnugrein**